BERT RORIJE:

"WIJ HEBBEN HAAST."

BERT RORIJE

Bert Rorije is een van de initiatiefnemers van de Scale of Sinificance (het instrument waar het hierover gaat) maar ook van Schluss, Manifesto, Over Rood en Wunderbar. Stuk voor stuk betekenisvolle initiatieven die de wereld een beetje mooier en duurzamer maken. Meer informatie: www.bertrorije.com

— ESSAY —

Hoe krijg je deze branche in de doe-modus?

Over een nieuwe wijze van waarderen en een daaraan gekoppelde nieuwe standaard, waarmee je bedrijven op hun intrinsieke waarden kunt beoordelen en waar geld niet meer dan een middel is om die waarden te vergaren. Maar ook hoe je daar je voordeel mee kunt doen, maar dat gek genoeg nog steeds amper of niet gebeurd.

TEKST **BERT RORIJE** | BEELD **ADRIAN & GIDI**

Ik zit met een probleem. En jullie, de lezers van dit magazine, kunnen me waarschijnlijk helpen. Dus doe ik, bij deze, een beroep op jullie. Want als financiële professionals, als mensen die elke dag met geld bezig zijn en daar ook nog eens de verlichte voorhoede van zijn, weten jullie als geen ander dat dat verhaal over die eindeloze economische groei een sprookje is, dat de basis onder ons huidige economische model op drijfzand is gebaseerd en dat de rol van geld door decennia neoliberaal beleid te groot is geworden. Jullie weten dat we alles – zonder goed over de gevolgen te hebben nagedacht – zijn gaan privatiseren en economiseren, dat we aan alles een prijskaartje hebben gehangen, ook aan voor ons mensen zulke belangrijke zaken, dat een prijskaartje als onethisch moet worden beschouwd. Denk bijvoorbeeld aan de natuur, om maar direct het meest belangrijke onderwerp beet te pakken. Onze natuur die inmiddels aan alle kanten wordt bedreigd, verwaarloosd, geëxploiteerd en kapotgemaakt met een ecologische crisis als resultaat. We stonden erbij en keken ernaar.

INWISSELBARE GROOTHEDEN

De meeste van jullie zijn hoogopgeleid, steken intellectueel boven de middelmaat uit en beseffen cognitief dat de mensheid zonder natuur niet kan leven, alleen al om het simpele feit dat wij daar zelf een onlosmakelijk onderdeel van uitmaken. De Britse schrijver en voormalig milieuactivist Paul Kingsnorth betoogt zelfs dat natuur en leven eigenlijk inwisselbare grootheden zijn. Door in dit neoliberale denken mee te gaan, zijn we in feite jarenlang bezig geweest onszelf en onze naasten maar ook alle andere mensen op aarde langzaam maar zeker van het leven te beroven. Zonder het ons te realiseren.

GRATIS HEEFT GEEN WAARDE

En zo blijft alles bij het oude en is er blijkbaar niemand die uit deze bevindingen consequenties trekt. Elke dag gaan we gewoon weer aan het werk en doen we net alsof dat wat iets kost ook de waarde van iets is. Met als gevolg dat alles waar je niet voor hoeft te betalen dus ook geen waarde heeft. Zouden we daarom zo respectloos met de aarde omgaan, het min of meer normaal zijn gaan vinden onze planeet net zo lang te exploiteren tot die is uitgeput? Of zo sterk op te warmen tot het leven eruit is verdwenen? En dit allemaal op basis van een economisch denken dat al lang over de uiterste houdbaarheidsdatum is, maar ons desondanks nog steeds dwingt om maar door te blijven groeien en zo regelrecht op een catastro-

fe af te stevenen. Of is het uit gewoonte? Kunnen of durven we ons na al die jaren neoliberaal ondernemen geen voorstelling meer te maken over een alternatief. Terwijl dat er natuurlijk wel degelijk is.

INERT

Vorig jaar oktober organiseerde de stichting New Financial Forum samen met Dazure de vierde Positive Finance Day met als thema ‘Gewoon Doen! Betekenis in de praktijk’. Er werden mooie presentaties gehouden, mooie vergezichten gepresenteerd door bevlogen sprekers en er werd veel geklapt door de aanwezigen. Je mocht aannemen dat de aanwezigen achter de inhoud stonden. Maar ondanks dat het motto duidelijk uitnodigde om in actie te komen, gebeurde er niets. Niemand stond op en zei: “Ik wil iets betekenisvols doen en ik heb een plan.” Ook de dagen erna gebeurde er niets. Zelfs na een paar weken was het nog steeds oorverdovend stil. Ik lette op de artikelen die na deze gedenkwaardige dag op het platform van het New Financial Forum verschenen, maar ook daar werd geen betekenisvol plan gepresenteerd. De betekeniseconomie, die met haar nadruk op intrinsieke waarden een waardige opvolger van ons huidige economische model is, was in geen velden of wegen te bekennen.

Kort daarvoor werd bij ASR, ook onder auspiciën van het New Financial Forum de film ‘Normal is over’ van Renée Scheltema vertoond. In deze film worden we om de oren geslagen met de consequenties van ons destructieve gedrag. De gesprekken na afloop waren niet zo levendig als iedereen gewend was. Iedereen was murw. Maar ook toen gebeurde er niets. Was er geen follow-up.

EERSTERANGS ENTREEKAARTEN

Ik besloot de stoute schoenen aan te trekken en zelf maar te reageren, een uitgebreid stuk te schrijven op het platform van het New Financial Forum over een betekenisvol idee dat voor de financiële wereld niet alleen een mooie kennismaking was met een nieuw economisch denken, maar dat deze branche ook in één klap van haar geblutste imago af zou helpen en haar in één machtige beweging van maatschappelijke hekkensluiter tot rolmodel voor andere branches zou maken. Ik vroeg om ondersteuning bij de verdere ontwikkeling van de Scale of Significance. Opnieuw werd er niet of nauwelijks op gereageerd. Geen enkele organisatie gaf te kennen met dit initiatief mee te willen doen of het te willen steunen. En de steun had heel concreet kunnen zijn. Bijvoorbeeld door een aantal medewerkers één of meerdere dagen per week vrij te maken om het idee te helpen uitwerken en verder te ontwikkelen. Daarmee ondersteunde je niet alleen een belangrijk initiatief maar stelde je een aantal medewerkers in de gelegenheid om kennis over de nieuwe economie en haar principes op te doen. Andere mogelijkheid was om de stichting waarin wij ons initiatief hadden ondergebracht te steunen met een donatie. Tot nu toe hebben wij met alleen maar vrijwilligers aan dit immense project gewerkt en de kosten die

BETEKENISECONOMIE

Bij de **betekeniseconomie**, ook wel purpose-economie of waardeneconomie genoemd, draait het om het genereren van brede waarde. Daarom streven betekenisvolle bedrijven niet alleen naar zakelijke, maar ook naar maatschappelijke en persoonlijke winstdoelstellingen.

Dit integrale winststreven maakt dat betekenisvolle bedrijven fundamenteel anders opereren dan traditionele organisaties. Om betekenisvol te opereren moet het conventionele business-paradigma worden verlaten. Krijgt geld een andere rol. Staat het niet meer centraal maar wordt het een middel om intrinsieke waarden te vergaren. Deze waarden zijn het nieuwe eigen vermogen van zo'n organisatie. Dit alles betekent niet dat geld dan onbelangrijk wordt, want betekenisvolle ondernemers willen natuurlijk ook financieel duurzaam kunnen ondernemen.

De financiële winst die een betekenisvol bedrijf maakt, mag nooit ten koste gaan van de maatschappelijke en persoonlijke waarden. Alle drie moeten met elkaar in evenwicht zijn. En dat is het grote verschil met traditionele bedrijven, waarvan sommigen ook nu al aandacht hebben voor maatschappelijke en persoonlijke zaken, maar alleen zolang dat niet ten koste gaat van het zakelijke resultaat (het liefst moet het er zelfs aan bijdragen).

SCALE OF SIGNIFICANCE

De **Scale of Significance** is een instrument dat de maatschappelijke en persoonlijke waarden van organisaties, zichtbaar, meetbaar en vergelijkbaar maakt en uiteindelijk een volwaardige opvolging van de traditionele balans wordt (die een onderliggende financiële verantwoording wordt). Daarmee gaat de Scale of Significance een stuk verder dan de impactmetingen waar steeds meer bedrijven nu mee werken. De Scale of Significance gaat zich uitdrukken in de hoeveelheid **Liefde** die een organisatie heeft of ontbeert, op een schaal van min tot plus tien.

Er wordt straks gemeten met een set gevalideerde vragen die aan diverse groepen zowel binnen als buiten de organisatie worden voorgelegd. Denk hierbij aan directie, medewerkers, toeleveranciers, klanten, maar ook vertegenwoordigers uit de samenleving en organisaties die de aarde representeren (de z.g. rightholders). Eind dit jaar is het eerste deel van dit instrument (het onderdeel dat de waarden van een bedrijf zichtbaar maakt) klaar om getest te worden bij drie organisaties. Van wat zo'n meting teweegbrengt bij de mensen die er werken wordt een uitgebreide documentaire gemaakt.

SAMENHANG

Daarmee zijn de **betekeniseconomie** en de **Scale of Significance** sterk met elkaar verbonden, kun je de Scale of Significance zelfs beschouwen als de thermometer van de betekeniseconomie. Ook kan dit instrument straks gebruikt worden om bijvoorbeeld onterechte betekenisvolle claims (greenwashing) van organisaties te ontmaskeren en in dit proces zouden accountants een grote rol kunnen spelen. Uiteindelijk zullen er benchmarks ontstaan waar organisaties de hoeveelheid liefde die ze genereren met elkaar kunnen vergelijken.

Ook kan in de toekomst met de score van de Scale of Significance concreet worden aangetoond hoeveel liefde bijvoorbeeld fossiele bedrijven ontberen. Hoeveel geld ze vergaren ten koste van de maatschappij, samenleving, natuur en aarde (en dus onze toekomst). En zo internationale instanties objectieve (gevalideerde) handvatten aanreiken waarmee deze bedrijven aangeklaagd kunnen worden voor ecocide.

we maakten uit eigen zak betaald. Dit beperkte onze armslag en maakte dat we onze ambities steeds verder naar beneden moesten bijstellen. Ook was er niemand die vond dat je bij de ontwikkeling van zo'n belangrijk project, maar beter mee kon doen om op z'n minst een vinger aan de pols te houden. Het gaat immers wel om het creëren van nieuwe (wereld)standaarden op het gebied van waardering. Geen enkele financiele dienstverlener investeerde in ons initiatief. Vreemd, want ik kan me bijna geen duurzamere investering voorstellen. Dat was dus flink slikken, want ik beschouwde onze handreiking naar de financiële wereld als eersterangs entreekaarten voor de betekeniseconomie, een waardige opvolger van het huidige economisch model.

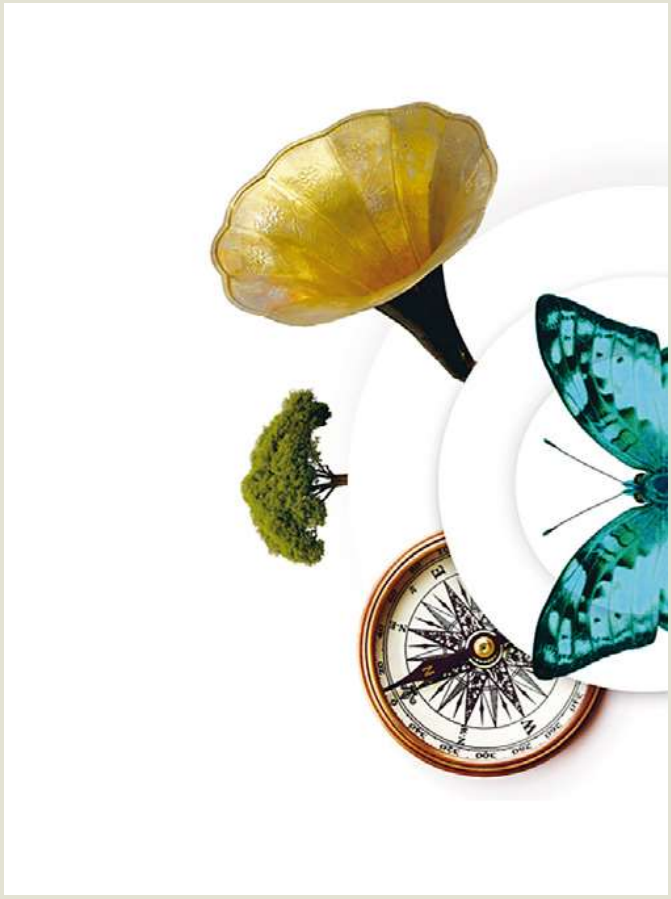
VAN GELD NAAR WAARDEN

Terug redenerend ben ik inmiddels tot de conclusie gekomen dat iedereen die dit stuk gelezen heeft, er rationeel gezien de voordelen van moet hebben ingezien. Dat kan bijna niet anders. Op cognitief niveau moeten de lezers hebben begrepen dat wanneer een verandering onafwendbaar is – zoals nu, met deze paradigmawisseling van geld naar waarden het geval is – je maar beter voorop kunt lopen in plaats van een achterhoedegevecht aan te gaan. Ook kan het je, wanneer je in de financiële wereld werkzaam bent, niet zijn ontgaan dat de betekeniseconomie snel in omvang toeneemt en de oude neoliberale principes steeds meer weerstand oproepen en niet alleen bij de voorlijke groepen in de samenleving.

VAN WETEN NAAR HANDELEN

Dus wat deed ik verkeerd? Wat moet ik doen en misschien ook wel laten om de discrepantie tussen weten en handelen te overbruggen en deze branche enthousiast te krijgen voor een idee dat goed beschouwd alleen maar voordelen heeft? Er verschijnen steeds meer artikelen in de media waaruit blijkt dat

accountants, investeerders, banken en verzekeraars grote behoefte hebben aan dat wat wij ontwikkelen: een nieuwe wijze van waarderen en een daaraan gekoppelde nieuwe standaard, waarmee je bedrijven op hun intrinsieke waarden kan beoordelen en waar geld niet meer dan een middel is om die waarden te vergaren. Want dat een balans allang niet meer voldoet om een bedrijf te waarderen, omdat die louter de financiële situatie laat zien, hoef ik bij jullie niet te onderbouwen.

DOE-MODES

Dus vraag ik opnieuw en in alle ootmoed: wat is er nodig om deze branche in de doe-modes te krijgen? Wat heb jij of wat heeft jouw organisatie nodig om deze uitgestoken hand aan te pakken? Wat weerhoud je ervan om mee te doen? Ik heb er veel voor over om van jullie te leren, erachter te komen waarom je niet meedoet? Ik drink graag een koffietje met om naar je te luisteren. Ik kom met alle liefde bij jouw organisatie langs om een presentatie geven, om te laten zien hoe dit instrument werkt, in welk stadium de ontwikkeling is, maar ook wat het je zou opleveren als je mee zou doen.

"MET DE SCALE OF SIGNIFICANCE ZAL OOK CONCREET WORDEN AANGETOOND HOEVEEL LIEFDE BEDRIJVEN ONTBEREN"

GELD IN HANDEN

Ik kan me voorstellen dat je ondertussen denkt, waarom ik en alle anderen die bij dit project betrokken zijn, bijna smeken met ons mee te doen? Het is dezelfde reden waarom vermaarde wetenschappers en andere knappe koppen met ons mee doen en hun kostbare vrije tijd spenderen om dit instrument te realiseren. Omdat wij geloven dat de financiële wereld – opnieuw zonder het te beseffen – de sleutel in handen heeft van de grote systeemverandering die nu gaande is. Niet alleen omdat deze branche bekend staat als conservatief en behoudend – en dus dat andere branches denken dat wanneer zelfs de financiële wereld een stap zet, iedereen dat zou moeten doen – maar ook omdat geld nog steeds door bedrijven en overheden als reden wordt aangevoerd om nog maar even niets te hoeven doen. Jullie hebben dat geld in handen, beslissen over investeringen, kennen leningen toe en verzekeren projecten. Jullie weten ook, net als wij, dat hoe langer je wacht, hoe hoger de kosten zullen zijn, en hoe groter de schade die aan onze habitat wordt toegebracht. Maar ook dat het tegen die tijd wellicht al te laat is, omdat er processen ingang zijn gezet die niet meer te stoppen zijn. Daarom hebben wij haast. Daarom zijn wij dwingend. Daarom hebben wij er zoveel voor over. ■